

Калін Сергій Вікторович,
*студент кафедри професійної освіти
та технологій сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка,
майстер виробничого навчання ДНЗ
«Сумський хіміко-технологічний центр ПТО»*

ПЕДАГОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У СВІТЛІ ЦИФРОВОЇ ЕВОЛЮЦІЇ: НАВИЧКИ ТА ЗНАННЯ ДЛЯ УСПІШНОГО ВИКЛАДАННЯ

Сьогодні Україна спрямовує свою політичну та законодавчу діяльність, а також визначає цінності й організовує суспільне життя відповідно до стандартів Європейського Союзу. За пропозиціями Європейської Комісії 17 січня 2018 року Рада Європейського Союзу затвердила Рекомендацію стосовно важливих компетентностей для навчання протягом усього життя. Однією зі стратегічних цілей запропонованого Плану дій з цифрової освіти (2021 – 2027 р.р.) [0] є оволодіння цифровими компетентностями працівниками сфери освіти [3].

Через стрімкий розвиток технологій та збільшення їх впливу на освітні процеси у результаті пандемії COVID-19, а потім реалій війни, цифрова грамотність у сучасному світі стала необхідною складовою педагогічної компетентності. Основні аспекти цифрової грамотності для педагога включають володіння основними цифровими інструментами та платформами, а також розуміння як використовувати цифрові платформи для організації освітнього процесу, спілкування з учнями та їх батьками, а також для здійснення оцінювання та відстеження прогресу. Отже, перебуваючи в авангарді впровадження цифрових технологій в освітній процес, педагоги повинні мати доступ до освітніх ресурсів, професійного розвитку та підтримки, щоб набувати необхідні навички та знання задля ефективного використання цифрових технологій [4].

Успішне викладання з використанням цифрових ресурсів залежить від різноманітних аспектів, починаючи від вибору відповідних інструментів та платформ до організації освітнього процесу та взаємодії з учнями. У першу чергу педагог повинен вміти адаптуватися до потреб і особливостей своїх учнів, щоб обрати такі цифрові ресурси, які дозволяють індивідуалізувати навчання. Наприклад, здобувачі освіти з більш високими навчальними можливостями можуть залучатися до виконання творчих завдань чи проєктів, а деяким учням стануть до снаги цифрові ресурси, що подають завдання в ігровій формі. Дуже важливо вміти обрати ті цифрові ресурси, які найкраще відповідають меті та змісту уроку. Це можуть бути відеоуроки, інтерактивні вправи, онлайн-ігри, веб-сайти, цифрові підручники тощо [2].

Звісно, що з часом інтерес учнів до використовуваних засобів навчання слабшає. Тому важливою є здатність педагога до пошуку та створення нових,

цікавих і, що важливо, інтерактивних цифрових інструментів, прояву педагогічної креативності. Також, варто залучати учнів до процесу вибору ресурсів. Це дозволить їм відчувати більшу власну відповідальність і зацікавленість у освітньому процесі. А спільна робота над проектами або завданнями за допомогою цифрових інструментів може стати цікавим способом навчання, а також сприятиме розвитку соціальних навичок здобувачів освіти.

Важливим аспектом педагогічної компетентності у контексті цифрової грамотності є здатність до управління інформаційним потоком, що включає в себе ряд навичок та стратегій для ефективного збору, аналізу та використання інформації для підвищення якості навчання та викладання. Варто зауважити, що такі навички необхідні не лише педагогам, а й здобувачам освіти, що ставить задачу формування критичного мислення в учнів. Для розвитку навичок оцінки достовірності та якості інформації існують різноманітні цифрові ресурси (віртуальні бібліотеки і наукові бази даних, освітні платформи, спеціалізовані веб-сайти з критичною оцінкою медійних джерел, цифрові інструменти для перевірки плагіату), які можна використовувати у освітньому процесі.

Кожен педагог повинен вміти застосовувати творчі підходи до викладання. Цифрові інструменти неабияк допомагають розвитку цих умінь завдяки широкому спектру навчальних, організаційних, мультимедійних, інтерактивних можливостей.

У світлі цифрової еволюції не можна оминути проблему «комп'ютерної тривожності», яка згубно впливає на рівень професійної самоефективності педагога – здатності організувати успішну навчальну діяльність здобувачів освіти в конкретних умовах, обирати нові методи навчання, які можуть краще задовольнити потреби учнів. В Україні значна кількість педагогів все ще відчуває певну тривогу щодо використання технологій, особливо у порівнянні зі сучасними здобувачами освіти. Освітняни стурбовані можливістю допустити помилку або визнати свою необізнаність у деяких технологіях, що відображається у надмірній обережності під час використання пристроїв або цифрових ресурсів, негативному до них ставленні та спробах уникнути використання ІКТ у своїй діяльності [5]. Тому, важливо визнати неминучість цифрової еволюції в освіті та подолати «комп'ютерну тривожність». Для цього науковці (Howland, Jonassen, Marra, 2012) пропонують наступні способи:

- формувати у себе позитивну мотивацію щодо використання ІКТ;
- знайомитися з технологіями як професійними інструментами для педагогічної діяльності;
- скористатися методами прискореного формування навичок користування цифровими освітніми інструментами;
- обирати доброзичливе та творче навчальне середовище;
- обирати засоби ІКТ, що відповідають педагогічним цілям [5].

Постійне самовдосконалення через активну участь у професійних спільнотах та навчальних програмах для педагогічного розвитку в контексті цифрової еволюції може стати запорукою успішної педагогічної діяльності в умовах цифровізації освіти.

У підсумку можна сказати, що в контексті сучасної цифрової еволюції педагогічна компетентність набуває нового значення та створює нові вимоги до освітян. Цифрові технології революціонізують освітній процес, вимагаючи від педагогів не лише традиційних педагогічних знань і навичок, але й глибокого розуміння цифрового середовища та вміння ефективно використовувати цифрові інструменти для навчання.

Список використаної літератури

1. Digital Education Action Plan (2021-2027) / European Commission. 2021. URL: https://ec.europa.eu/education/education%20in-the-eu/digital-education-action-plan_en (дата звернення: 11.03.2024).

2. Ігнатенко Г. В., Опанасенко В. П., Самусь Т. В. Формування методичної компетентності педагогів професійного навчання в процесі педагогічних практик: навчально-методичний посібник. Суми, 2017. 112 с.

2. Івашев Є.В., Сахно О.В., Грядуща В.В., Денисова А.В., Лукіянчук А.М., Удовик С.І. Розвиток цифрової компетентності педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій: навчальний посібник. Біла Церква: БІНПО, 2021. 258 с.

3. Мельник А. В. Управління змінами в цифровій трансформації освіти. *Педагогічні науки та освіта*. 2023. Вип. XLII–XLIII. С. 73–79.

4. Саєнко Н. С., Голуб Т. П., Лавриш Ю. Е., Лук'яненко В. В., Литовченко І. М. Інтеграція цифрових технологій в освітній процес: виклики та перспективи: монографія. Київ: Вид-во «Центр учбової літератури». 2022. 220с.